

Gymnasiastica door H. Essem. Een boekje voor hen, die gymnasiasten geweest zijn, zijn of zijn zullen en voor hen, die ze te leiden hebben. — Utrecht. J. L. Beijers. 1891.

'n Vlug en geestig geschreven boekje! De heer H. S. M. (Essem) is een man van goeden wil en veel humaniteit. Hij heeft als gymnasiast den beschavenden invloed van Latijnsche en Grieksche dichters ondergaan. Hij behandelt zeer vele onderwerpen: Admissie-examen — Werken — De Leeraren — Leerlingen — Smokkelen — De tijd voor het eind-examen — Het eind-examen — Slotwoord.

Eén onderwerp vermijdt hij — de methode van het onderwijs in de classieke talen. Hij deelt er niets van mee, of het hem verdrotten heeft, dat zijne leeraren eene strenge grammatisch-philologische richting volgden — of wel, hoe hij heeft uitgezien naar eene artistiek-realistische interpretatie der oude poëten en redenaars.

Er bestaat evenwel grond, om te vermoeden, dat de grammatisch-philologische methode hem tegen de borst stuitte. Zijne eigene richting is die van het practische gezond verstand met overhelling tot humor en ironie. Dit blijkt, wanneer hij mededeelt, hoe hij gedurende zijn eind-examen een opstel in het Nederlandsch moest maken. Hij had zes onderwerpen: het Tooneel — Wie waagt, die wint — Socrates — Invloed van het Christendom op de Kunst — de Zomer — de Ouderdom.

De meest humane critiek zou terstond in het midden brengen, dat deze opgaaf van niet veel tact bij den leeraar getuigt. Een leerling, die zes jaren de lessen van een gymnasium bezocht heeft, zal ondanks veel vlijt, toch maar zeer weinig geleerd hebben omtrent den invloed van het christendom op de kunst.

In 1842 heeft Dr. B. ter Haar, predikant te Leiden, een gouden medaille behaald met zijn antwoord op de vraag der Hollandsche Maatschappij: „Welken invloed heeft het Christendom gehad op de Poëzie.” Maar Ter Haar telde toen 36 jaren — en zou nimmer geloofd hebben, dat dit onderwerp op een eind-examen aan een leerling van een Nederlandsch gymnasium zou kunnen worden voorgelegd. Evenzoo is het gelegen met de opgaaf: de Ouderdom, die belachelijk is, en met die van: den Zomer, welke kinderachtig is.

De schrijver van *Gymnasiastica* verhaalt, dat hij een opstel maakte over het onderwerp: Wie waagt, die wint, daar hij kans zag er eenige historische exempelen bij te pas te brengen. Dit getuigt voor zijn kalm overleg en practischen aanleg. En schoon hij geen „kritiek wil uitoefenen op de leer methode”, blijkt toch, dat deze rustige, redelijke geest het betreurt, dat hij zoo veel „onthullingen over het episch idioom” moest verorberen, voordat hij den eersten regel van de *Odyssea* begreep! En hij voegt er zeer juist bij, tevens zijne volkomen richtige zienswijze openbarend: „Is het wonder, dat vele homerische schoonheden den jongen Graecus verborgen blijven? Is het wonder, dat na het microscopisch onderzoek van al die woordjes, woorden, vormen en namen de oogen niet meer een ruimen blik kunnen slaan op het geheel? De gymnasiast, die voor Homerus gezet wordt, is als iemand, dien men van een prachtige Gobelin wil laten genieten, en die nu gedwongen wordt er met zijn neus vlak op te gaan liggen, om draad voor draad, steek voor steek, te volgen. Hoe weinigen weten den toeschouwer op den juisten afstand te plaatsen, zoo dat de détails hem niet verborgen blijven, en toch de groote lijnen van het kunstwerk boven alles hem treffen! En ik vraag u, ... neen ik vraag en zeg hieromtrent